

Případ Ivan Škapa (Osud dramaturga v normalizačním Československu)

Magistrská práce Gabriely Míškové vznikala vzhledem k mateřským a jiným povinnostem diplomantky, ale i kvůli složitosti a citlivosti nesnadno uchopitelného tématu, poměrně dlouho. Ta delší doba přitom byla, jsem rád že to mohu hned na začátku definitivně konstatovat, jasně ku prospěchu práce. Zčásti se za tu dobu modifikovala i její konečná podoba (nikoli základní tematické zadání na dramaturgii rozhlasové hry a její omezené možnosti v kontextu normalizačních mechanismů – to zůstalo neměnné). Práce se v čase proměňovala vlastně logicky – tak jak se autorka se svou příkladnou pečlivostí stále hlouběji ponořovala a s kritickým odstupem zpracovávala další a další fakta, aspekty a souvislosti celé složité kauzy. Ale ať byla kauza sebesložitější, na jejím konci stojí jedno neoddiskutovatelné memento. Smutný konec jedné slibně započaté tvůrčí a bohužel i životní dráhy mladého, mimořádně nadaného a pracovitého dramaturga - a hlavně ovšem, mimořádně poctivého, pravdomluvného a slušného člověka.

Původně měl být tento, jak se stále více až z odstupu ukazuje, dobově signifikantní případ, jen jednou, byť silně výmluvnou částí široké mozaiky, jež měla v úhrnu a zprvu i značně detailně představovat celkový vzhled do původní dramatické rozhlasové tvorby od druhé půle let sedmdesátých až hluboko do let osmdesátých. Tedy jednotlivé žánrové, tematické i tvarově různorodé podoby normalizační dramaturgie v oblasti původní dramatické tvorby, jež měly tvořit široký kontext ke Škapovu případu. Jelikož se mi už jako čtenáři prvních verzí práce zdálo nejnosnější a dostatečně vypovídající o celku i o charakteru Škapovy dramaturgie, právě téma jrdné zprvu vychvalované a vzápětí zakázané hry, doporučoval jsem autorce hlouběji se soustředit právě na toto téma a vše ostatní ponechat pouze tam, kde to vazbí s tématem ústředním. To téma totiž zahrnovalo nejen zachycení usilovné, mravenčí, často neviditelné práce dramaturga na konečném tvaru hry, ale i analýzu každodenní, stejně potřebné a neviditelné nutnosti různých obranných strategií, jimiž se rozhlasová dramaturgie snažila prosadit k realizaci i další problematické texty. Tedy nejen pro Škapa osudové *Klauny a vlastence* (kromě textů mého bratra Jiřího to byly i texty Vlastmila Venclíka, autora rovněž z politických důvodů a na základě jedné, původně schválené hry, odstaveného od filmu). Při této větší koncentraci na materiál jednoho případu se totiž ukázala

jedna věc. Autorka v úvodu (a je to zcela v pořádku) představuje různé metodologické koncepty a terminologické nástroje, z nichž při výzkumu vycházela (Jan Lopatka, Petr Fidelius, Petr Andreas). Jakmile však se hlouběji ponořila do materiálu a nechala neapriorně hovořit fakta, nikoli názory na ně (ty v dané chvíli jakoby „zazávorkovala“), mohou být např.mnohé z těchto nástrojů, alespoň z mého pohledu, bez bližších dokladů stejně apriorně předpojaté, jako jimi kritizované „polistopadové čtení“, „před-neporozumění“, údajně náhražkový „ezopský jazyk“ či „přeznačování“, abych jako pars pro toto citoval jenom autorkou citovanou terminologii Petra Andrease. Zkrátka samotná fakta, ať už orální nebo písemné pramenné povahy, nabourala anebo naopak prohloubila či jinak nasvítla různé teoretické apriorismy, a zůstal samotný holý, nikoli předinterpretovaný příběh jedné dramaturgie, jedné hry a jednoho lidského osudu.

Už z těchto důvodů si myslím, že by byla velká škoda, kdyby tato práce zůstala jen v rovině jedné nadstandardně splněné studijní povinnosti a její obhajoby, a nebyla ať už knižně nebo časopisecky zpřístupněna širší, nejen odborné veřejnosti. Už osud jejího protagonisty nás k tomu zavazuje.

Práce nadstandardně splňuje parametry, kladené na magisterské diplomové práce, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

Prof.PhDr.Vladimír Just CSc.